

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN İLETİŞİM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Işık BAYRAKTAR
Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü,
Spor Uzmanı

Çetin YAMAN
Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve
Spor Yüksekokulu

Mutlu TÜRKMEN
Kırıkkale Üniversitesi,
Ortak Zorunlu Dersler Koordinatörlüğü

ÖZET

Bu araştırma, Kırıkkale il merkezindeki beden eğitimi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin tespiti amacıyla yapılmıştır. Araştırma grubundaki öğretmenlerin iletişim becerilerini tespit etmek amacıyla toplam 20 maddeden oluşan anket uygulanmıştır.

Araştırma grubunun; % 84 ü erkek , yarıdan fazlası evli (% 65) , çoğunluğunun Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü mezunu olduğu (% 53,4) ve yarıya yakın bölümünün (% 48,9) ise 1 ile 5 yıl arasında meslek yaşantısı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, % 7'lik bir bölümünün yüksek lisans eğitimi aldığı belirlenmiştir.

Araştırma grubundaki öğretmenlerin çoğunluğu (%60,5) , öğrencilerin gözünde her zaman saygıdeğer bir yere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin, % 41,9'luk bölümü çevrelerindeki öğretmenleri bazen yeterli bulduklarını , çoğunluğu ise (% 67,4) her zaman iyi bir dinleyici olduklarını vurgulamışlardır. Öğrencilerine sık sık bilgilendirmelerde, görevlendirmelerde bulduklarını (% 44,1) ve öğrencileri ile aralarındaki bağın tutarlılığına her zaman inandıklarını (% 62,9) belirten öğretmenler ağırlıktadır.

Araştırma grubunun; yarıdan fazlası (% 53,5) kendilerini, bazen aşırı ödüllendirici öğretmen tipi bulduklarını ve öğrencilerine vermek istedikleri mesajlarında çok az yanlış anlaşıldıklarını düşünmektedirler (% 39,5). Bazen öğrenciler ile aralarında yüksek bilgilendirmeye dayalı bağlarının olduğunu (%44,1) , öğrencilerinin vermek istedikleri mesajları sık sık değerlendirebildikleri (% 44,2) anlaşılmaktadır. Araştırma grubunda, kendilerini hiçbir zaman çok konuşan öğretmen tipi olarak tanımlamayanların oranı % 7'dir. Her zaman öğrencilerine sözel olmayan yollardan, kendilerini ifade edebildiklerini (%34,7), bilgi ve demonstrasyon sağlamada yeterli olduklarını (% 46,6), bir davranışın ne zaman ödüllendirilip, ne zaman ödüllendirilmeyeceğini iyi bildiklerini (%60,6) ve mesleklerinde kendilerini başarılı bulduklarını (%67,5) belirten öğretmenler çoğunluktadır.

Yapılan bu çalışmada ; Kırıkkale il merkezindeki beden eğitimi öğretmenlerinin genel olarak iletişim becerilerinin düzeyleri elde edilen bulgular ışığında, bilgi ve demonstrasyon sağlamada yeterlilikleri , sözel olmayan yollardan kendini ifade edebilme ve vücut dili kullanabilme üst düzeyde gözlenmiştir. Bunun yanı sıra yüksek bilgilendirmeye dayalı iletişim becerilerinin orta düzeyde olmasının mesleki yıllarının az olması ile kendilerini bu konuda üst seviyede yeterli bulmamalarına bağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: iletişim becerisi, öğretmen, beden eğitimi

ABSTRACT

This research was carried out to determine the physical education teachers' communication abilities in Kırıkkale city centre. In order to determine communication ability of P.E. teachers, a questionnaire which consists of 20 items was applied.

The 84% of the research group were men, 65% were married, 53,4% were graduated from Education Faculty P.E. and Sport Department and 48,9% were the people who had been working between 1-5 years. Also %7 attending their postgraduation course.

The most of the (60,5%) teachers in research group declares that they were getting very respectable attitude from their students, 41,9% finds other teachers quite qualified to do their jobs, 67,4% finds other teachers as a good listeners. They indicated (44,1%) that they instruct their students very often, 62,9% believe they have very good relationship with their students.

More than half of the group of research teachers (53,5%) declares that they give an extra reward and they also told that they are really limited misunderstandable (39,5%) in their relationships with their students. 44,1% declares that sometimes they have a good catch up with their students. 44,2% declares that they understood and appreciated the student's messages frequently. In this research group 7% declares that they weren't very talkative instructors. 34,7% thinks about themselves as they don't need to be talkative to express themselves to the students. 46,6% thinks themselves quite efficient to provide knowledge and demonstration. 60,6% knows when to reward or not the students and 67,5% found themselves quite successful.

In this research, P.E. teachers in Kırıkkale city center have quite high leveled communication abilities, providing enough knowledge and demonstration in order to be able to represent themselves without words and use their body language. On the other hand we can say because of them having little work experience as a teacher and not finding themselves having a necessary qualification makes their high instructed communication abilities as medium level.

Key Words: Communication abilities, Teacher (Instructor), Physical Education

GİRİŞ

İletişim, katılanların bilgi-simbol üreterek birbirlerine ilettikleri ve bu iletileri anlamaya, yorumlamaya çalıştıkları bir süreçtir (Dökmen, 1994: 94). Latince kökenli, *communication* sözcüğünün karşılığı olan iletişim; varlık sürdürme biçiminin bir ürünü ve insanın varlık sürdürme biçimindeki gelişmelere göre değişmelere uğrayan insana özgü bir olgudur (Oksay, 1999: 7-15).

Bilginin duygunun ya da düşüncelerin en az iki kişi arasında paylaşılması eylemi olduğu kadar, kişi yada grupların tutum ve davranışlarını etkilemeye yönelik bir eylem olarak da tanımlanabilir (Yüksel, 1994).

İnsanın iletişim alanları ise; kendi kendine haberleşmesi ve dış ortamla haberleşmesi şeklinde gerçekleşir. Kendine kendine haberleşme ; biyolojik, fizyolojik iletişim ile bilinçlenme çağından başlayan psikolojik iletişimdir. Bir başka ifade ile bu

haberleşme, beyin-beden ilişkisi ve beynin kendi kendisiyle ilişkisi düzeylerinde el alınabilir. Dış ortamla haberleşme ise fiziki çevreyle iletişim ve diğer insanlarla ve kitlelerle iletişim şeklindedir (Evliyaoğlu, 1984: 48-49). İletişimde önemli olan , her şeyden önce başkalarıyla iyi ilişki kurabilmek için kendimizle çok iyi iletişim kurmamızın gerekliliğidir (Hergüner ve ark. 1997: 95-101). Doyumlu bir yaşamı gerçekleştirme çabasında olan insanın, en önemli aracı iletişimdir. İletişim, sürekli bir mesaj alışverişi olduğundan, bu etkileşim dizisi içinde bir mesajın nerede yer aldığı, hangi mesajdan önce veya sonra geldiği o mesajın anlamını etkilemektedir (Cüceloğlu, 1984: 118).

İletişim becerisi ise; empati ve saygıyı etkili bir biçimde kullanarak, duygu ve düşünceleri karşısındaki kişiye maske takmadan iletebilmek, başkalarını küçük görmeden kendi haklarını koruyabilme, etkin dinleyebilme, sözel olmayan mesajlarla sözel mesajlar arasında tutarlılık sağlayabilme biçiminde bireyin, karşısındaki kişilerle doyum verici ilişkiler kurabilmesini sağlayan, bireyin toplum içinde yaşamasını kolaylaştıran, başkalarından olumlu tepkileri getiren öğrenilmiş davranışlardır (Yüksel, 1997). İletişim sadece mesajlar göndermeyi içermiyor, aynı zamanda onların alınmasını da içeriyor. İletişim sadece mesajların sözel olarak gönderimini değil sözsüz kurulan iletişimi de içeriyor. Kurulan iletişimde içerik ve hisler boyutu da iletişimin niteliğini belirlemekte önemli olmaktadır (Konter, 1996).

İletişim bağlantısını oluşturabilmek, kazanılmış bir davranış ve becerinin ürünüdür. Aynı şekilde bir araya gelip zaman içinde tozu dumana katarak, birbirleri ile öfkeli bir mücadeleye girebilmek de kazanılmış bir davranış ve becerinin ürünüdür. Bu anlamda kişiler ya iletişimi ya da iletişimsizliği becerirler. İşte bu beceriyi anlayabilmek, nasıl oluştuğunu görebilmek, iletişim olarak tanımladığımız , o son derece temel sürenin nasıl becerilebileceğini anlamak olacaktır (Özer, 1995).

Özellikle insan ilişkileri ile ilgili mesleklerde çalışanların başarısı, iletişim becerilerini etkin olarak kullanabilmelerine bağlıdır (Balci, 1996). Bu nedenle psikolojik danışmanlar, psikologlar ve halkla ilişkiler uzmanları, yöneticiler, bütün öğretmenler gibi beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörler de sürekli olarak iletişim becerilerini geliştirmek zorunda kalmaktadırlar (Hergüner ve ark. 1997: 95-101).

Başarılı antrenörlük ve beden eğitimi öğretmenliği iyi bir iletişimi gerektirir. Bu alanda mesleklerini başarıyla yapanlar iletişim konusunda ustadırlar ve ilişkilerinde oldukça etkileyici olurlar (Konter, 1996).

Beden eğitimi öğretmenleri, en çok başarısızlığa, iletişim kuramadıklarında düşerler. Meslekten atılmalar ve bırakmalarda, kazanmak-kaybetmek kavramlarından çok iyi bir iletişim kurulamaması neden olur. İnsanlarda şu yada bu şekilde meydana gelen motivasyonlarda onlarla kurulan iletişimin rolü çok büyüktür (Konter, 1996).

Lise ve diğer okullara devam eden öğrencilerde topluluk içinde konuşmama, karşı cinsle arkadaşlık etmekten çekinmek, ana babalarıyla konuşmaktan çekinmek gibi belli başlı sorunlarla yüklü olduğu gözlemlerle doğrulanmaktadır. Öğrencilerin yaşadığı bu sorunların temelinde iletişim becerilerinin eksik olması ve birbirlerini yeterince anlayamamaları olduğu düşünülebilir (Balci, 1996).

Yapılan araştırma, gözlem ve görüşmeler sonunda iletişim becerilerinin değerlendirilmesinde beden eğitimi öğretmenlerinin belli başlı becerileri tespit edilmiş ve yanlış iletişimin bir çok problemlerinden, iletişim becerilerini geliştirerek kaçınılabileceği sonucuna varılmıştır (Konter, 1996).

Bu araştırmanın amacı, Kırıkkale il merkezindeki beden eğitimi öğretmenlerinin iletişim becerilerini tespit etmek , iletişim düzeyleri ile ilgili veriler elde etmek ve konu ile ilgili kuruluşlara iletişim becerisi eğitimi konusunda yapacağı uygulamalarda yönlendirici olabilmektir.

MATERYAL ve METOD

Araştırma grubu; Kırıkkale il merkezindeki, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan 43 beden eğitimi öğretmeninden oluşmaktadır.

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket; kişisel bilgiler (6 madde) ile iletişim becerilerine ilişkin (14 madde) toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Anket soruları hazırlanırken , uzman görüşleri alınmış olup; daha önce yapılmış araştırma sorularından faydalanılmıştır.

Anket, araştırmacı tarafından öğretmenlere araştırma hakkında bilgi verildikten sonra anket formunun doldurulması istenmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizi, frekans ve yüzde dağılımları şeklinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Araştırma grubundaki öğretmenlerin; % 84'ü erkek, yarıdan fazlası evli olduğu (%65) ve %7'lik bir bölümünün yüksek lisans eğitimi aldığı belirlenmiştir.

Araştırma grubunun, çoğunluğunun Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü (%53,4), %28'inin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve %8'inin ise Eğitim Enstitüsü mezunu olduğu anlaşılmıştır.(tablo1)

Tablo - 1 :Araştırma grubunun en son mezun olduğu okullara göre dağılımı.

	n	%
- Eğitim Enstitüsü	8	18,6
- Eğitim Fakültesi		
Beden Eğitimi ve Spor	23	53,4
Bölümü		
- Spor Akademisi	-	-
- Beden Eğitimi ve Spor	12	28
Yüksekokulu		
TOPLAM :	43	100

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşantılarına bakıldığında, yarıya yakın bölümünün (% 48,9) 1 ile 5 yıl arasında, % 25,5'inin 6 ile 10 yıl arasında, % 9,3'ünün 11-15 yıl arasında, %9,3'ünün 16-20 yıl arasında ve % 7'sinin ise 21 yıl ve üstünde olduğu tespit edilmiştir. (tablo2)

Tablo - 2 : Araştırma grubunun meslek yıllarına göre dağılımı.

	n	%
- 1-5 yıl	21	48,9
- 6-10 yıl	11	25,5
- 11-15 yıl	4	9,3
- 16-20 yıl	4	9,3
- 21 yıl ve üstü	3	7
TOPLAM :	433	100

Araştırma grubundaki öğretmenlerin çoğunluğu her zaman (%60,5) , % 30,3'ü sık sık , % 2,2'si hiçbir zaman ve % 7 oranında ise bazen öğrencilerin gözünde saygıdeğer bir yere sahip olduklarını vurgulamışlardır.(tablo3)

Araştırma grubunun büyük çoğunluğu, çevresindeki öğretmenleri bazen yeterli bulduklarını (%41,9), ve her zaman iyi bir dinleyici olduklarını (%67,4) belirtmişlerdir.Araştırma grubunda, öğrencilerine sık sık bilgilendirmelerde, görevlendirmelerde bulduklarını (% 44,1) ve öğrencileri ile aralarındaki bağın tutarlılığına her zaman inandıklarını (% 62,9) belirten öğretmenler ağırlıktadır.(tablo3).

Tablo : 3	Her zaman	Sık sık	Bazen	Çok az	Hiçbir zaman	TOP LAM
Araştırma grubunun öğrencilerin gözünde saygıdeğer bir yere sahip olup olmadıkları görüşlerinin dağılımı.	6	0,5	3	0,3		,2 3 00
Araştırma grubunun çevrelerindeki öğretmenleri yeterli bulup bulmadıklarına göre dağılımı			0	3,2	8	1,9 0 3,2 ,7 3 00
Araştırma grubunun, iyi bir dinleyici olup olmadıklarına göre dağılımı	9	7,4	8,6	4		3 00
Araştırma grubunun öğrencilerle aralarındaki bağın tutarlılığı hususunda görüşlerinin dağılımı.	7	2,9	1	5,7	,2	,2 3 00
Araştırma grubunun, öğrencilerine sıklıkla bilgilendirmelerde	4	2,6	9	4,1	8,6	,7 3 00

görevlendirme hususundaki dağılımı.																			
Araştırma grubunun kendilerini aşırı öğretmen bulmadıklarına göre dağılımı	,2		4	3	3,5		8,6		,7	3	00								
Araştırma grubunun öğrencileri ile bilgilendirmeye bağlarının olup olmadığına göre dağılımı	6,4	1	5,7	9	4,1		1,6		,2	3	00								
Araştırma grubunun öğrencilerine istedikleri mesajlarda anlaşıldığını düşünmelerine göre dağılımı			,7	6	7,2	7	9,5		8,6	3	00								
Araştırma grubunun kendilerini çok öğretmen nitelendirmelerine göre dağılımı.	,7	4	2,6	4	2,6	0	3,1				3	00							
Araştırma grubunun öğrencileri ile sözel olmayan yollardan kendilerini ifade edebilmelerine göre dağılımı.	5	4,7	3	0,3	3	0,3		,7			3	00							
Araştırma grubunun , bilgi ve demonstrasyon yeterliliklerine göre dağılımı.	0	0,6		8,6	4	2,6		,2			3	00							
Araştırma grubunun , bir davranışın ne zaman ödüllendirilmesi gerektiğini bilme hususunda yeterliliklerine göre dağılımı.	6	0,6	5	4,7		,7					3	00							
Araştırma grubunun öğrencilerin vermek istedikleri mesajları değerlendirebilmelerine göre dağılımı.	6	7,2	9	4,2		8,6					3	00							
Araştırma grubunun kendilerini başarılı bulup bulmadıkları hususundaki görüşlerinin dağılımı	9	7,5	0	3,3						,2	3	00							

Araştırma grubunun; yarından fazlası (%53,5) kendilerini, bazen aşırı ödüllendirici öğretmen tipi bulduklarını ve öğrencilerine vermek istedikleri mesajlarında çok az yanlış anlaşıldıklarını düşünmektedirler (%39,5). Bazen öğrenciler ile aralarında yüksek bilgilendirmeye dayalı bağlarının olduğunu (%44,1), öğrencilerinin vermek istedikleri mesajları sık sık değerlendirebildikleri (%44,2) anlaşılmaktadır. Araştırma grubunda, kendilerini hiçbir zaman çok konuşan öğretmen tipi olarak tanımlamayanların oranı % 7'dir. Her zaman öğrencilerine sözel olmayan yollardan, kendilerini ifade edebildiklerini (%34,7), bilgi ve demonstrasyon sağlamada yeterli olduklarını (%46,6), bir davranışın ne zaman ödüllendirilip, ne zaman ödüllendirilmeyeceğini iyi bildiklerini (%60,6) ve mesleklerinde kendilerini başarılı bulduklarını (%67,5) belirten öğretmenler çoğunluktadır (tablo-3).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma kapsamına giren öğretmenlerin; % 84'ü erkek, yarından fazlası evli olduğu (%65) ve %7'lik bir bölümünün yüksek lisans eğitimi aldığı belirlenmiştir. Araştırma grubunun, çoğunluğunun Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü (%53,4), %28'inin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve %8'inin ise Eğitim Enstitüsü mezunu olduğu anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşantılarına bakıldığında, yarıya yakın bölümünün (% 48,9) 1 ile 5 yıl arasında, % 25,5'inin 6 ile 10 yıl arasında olması araştırma için önemli bir göstergedir.

Araştırma grubundaki öğretmenlerin yarından fazlası her zaman (%60,5), öğrencilerin gözünde saygıdeğer bir yere sahip olduklarını vurgulamışlardır. Kişinin özellikle grup içindeki saygınlığı, onun diğerleri tarafından etkilenebileceğini tayin edici bir etkidir. Araştırmacılar küçük gruplarda düşük saygınlığı olan kimselerin, yüksek saygınlığı olanlardan daha fazla etkilenebilir bulmuşlardır (Yüksel, 1994). Sayma, değer verme, öğrenciler ile etkili iletişim kurmada en önemli etmendir. Kurulan iletişimde değer verme, sayma, sporcularımızın bizim söylediklerine ne kadar güvenecekleri üzerinde etkili olacaktır. Gençler başlangıçta saygı gösterirler. Çünkü, beden eğitimi öğretmenliği toplum tarafından bilinen ve belirli bir prestijleri olan mesleklerdir. Bu noktadan sonrası, sayma ve değer vermenin nasıl korunacağı, geliştirileceği ve bozulacağı öğretmene kalmıştır (Konter, 1996).

Araştırma grubunun büyük çoğunluğu, çevresindeki öğretmenleri bazen yeterli bulduklarını (%41,9), %23,2'si sık sık yeterli bulduklarını ve yine %23,2'si çok az olarak yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri meslektaşlarından kendilerini izleyerek yapıcı bir değerlendirmede bulunmalarını sorabilirler. Bu iyi bir arkadaşlığı gerektirir. Pozitif yaklaşım sözel ve sözel olmayan iletişim yollarının her ikisinin de kullanıldığı bir davranışsal yaklaşımdır. Pozitif yaklaşım bir davranıştır ki bu diğer insanları kabul etme, anlama ve karşılıklı saygı bekleme arzusunu iletir. Bu kooperatif -paylaşımçı antrenörlük tarzının davranış ve yaklaşımıdır (Konter, 1996).

Araştırma grubundaki beden eğitimi öğretmenleri; her zaman iyi bir dinleyici olduklarını (%67,4) ve % 4,7'si ise kendilerini her zaman çok konuşan öğretmen tipi olarak tanımlamışlardır. Bu yönde alınan bilgiler neticesinde, Günlük iletişimimizin % 70' i sözel olmaktadır. Bunlar okumak, yazmak, konuşmak ve dinlemektir. Bu % 70 içinde dinlemek % 45 yer tutmaktadır. Dinleme iletişim içinde çok önemli bir paya

sahip olmasına rağmen bizler bu konuda yeterli derecede kendimizi yetiştirmiş, gerekli çalışma ve yardımlara sahip olmuş değiliz. Dinlemek her ne kadar kolay görünse de hiç böyle değildir. Dinlenme becerilerini geliştirmede dikkat edilecek hususların başında; karşı tarafın konuşmalarını kesmekten kaçınılmalıdır. Çoğu kez bizler karşı tarafın ne söyleyeceğini tahminde bulunarak keseriz veya onların sözcüklerini tamamlamaya kalkarız. Bir çok kez sonradan farkına varırız ki karşımızdakinin söylemeye veya vermeye çalıştığı mesaj bizim tahminde bulunduğumuzdan farklıdır. Yavaş konuşma eğilimi gösteren insanların konuşmaları daha çok kesilir. Çünkü bu insanları dinlemede mesajları tamamlamada yeterince sabır gösterilemez. Şunu unutmamak gerekir ki insanlar konuşabildiklerinden çok daha süratli dinlemektedirler. Bu nedenle dinlemede daha sabırlı olmak gerekir (Konter, 1996).

Araştırmaya katılan öğretmenler, öğrencilerine sık sık bilgilendirmelerde, görevlendirmelerde bulduklarını (% 44,1), bazen de öğrenciler ile aralarında yüksek bilgilendirmeye dayalı bağlarının olduğunu (%44,1) ve bilgi ve demonstrasyon sağlamada yeterli olduklarını (%46,6) vurgulamışlardır. Başarılı beden eğitimi öğretmenleri hakim, yargıç değillerdir.

Onlar öğretim becerisine sahip olan bireylerdir. Aynı zamanda sporcularının anlayacakları gibi becerilerin temellerini ve mantıklı basamaklarını onlara kavratmada, gösterme de, demonstrasyonunu yapmada da kabiliyetlidirler. Bazı beden eğitimi öğretmenleri hakim gibi davranan diğer beden eğitimi öğretmenlerini model alarak bu negatif yaklaşımın içine düşerler. Bu davranışı benimsemenin diğer bir nedeni de sporcuların gereksinim duydukları bilgileri onlara vermekte yetersiz kalınmasıdır. Beden eğitimi öğretmenleri böyle davranarak kendi eksikliklerini örtmeye çalışırlar. Kumanda - otoriter - diktatör antrenörlük tarzını benimseyenler genellikle böyledir. Hakim olmak tehlikelidir. Bunlar her zaman neyin doğru neyin yanlış olduğunu, neyin iyi neyin kötü olduğunu bildiklerini sanırlar. Ancak birçoğları ,bir zaman sonra iyi olarak düşündüklerinin kötü ve doğru olarak düşündüklerinin yanlış olduğunu görürler. Öğrenciler, sürekli olarak eleştirilmeye, yerilmeye değil, çalışmaya, bilgilendirilmeye ve yardıma gereksinim duyarlar. Bunlar beden eğitimi öğretmenlerinin ana görevleri arasındadır. Bir başka araştırma ise şunu ortaya çıkarmıştır. Özel bilgilendirmeler ve öğretimde bulunan öğretmenler sadece genel teşviklerde bulunan diğer beden eğitimi öğretmenlerine göre oyuncular tarafından daha pozitif bir şekilde değerlendirilirler. Bu özellikle düşük öz-güveni olan sporcular için oldukça önemlidir. Çok önemli olan şu nokta unutulmamalıdır ki, beden eğitimi öğretmenleri, öğrencilerinin kendilerini değil, davranışlarını değerlendirmelidir. Böylelikle öğrencinin kendinden ziyade gösterdiği davranışı üzerinde iletişim kurulur (Konter, 1996).

Araştırma grubunun büyük çoğunluğu, öğrencileri ile aralarındaki bağın tutarlılığına her zaman inandıklarını (% 62,9) belirtmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenciler ile ilişkilerindeki tutarlılık , kararlılığı yönünde elde edilen veriler sevindiricidir.

Öğrencilerimizle ve diğer insanlarla ilişkilerimizde tutarlı olmak çok önemli bir mücededir ve tutarsızlık belirli ölçülerde herkesin ilişkilerinde görülür. Bir şeyin söylevini verip bir başka şeyi yapmak bir çok insan için çok kolaydır. Bir çoklarımız bir gün bir şey yapıp, ertesi gün hatta belki ertesi güne bile kalmadan, yaptığını tam anlamıyla ters başka bir şey yapan, bir çok insanlarla karşılaşmışızdır. Beynimizin bizlere sözel olarak söylenilmesi için ilettilerine duygularımız, buna ters sözel

olmayan yollardan başka şeyler ifade edebilir. Sözel iletişimle sözel olmayan arasında bir uyumsuzluk, tutarsızlık görülebilir. Öğrencilerimiz, sporcularımız, çocuklarımız, arkadaşlarımız ve diğer yakınlarımız bu tür karışık mesajlarla karşılaştıklarında kafaları karışıp bulanır. Toplumumuz bu türden sürekli karışık mesajlar alan, kafaları bulanık, karışık insanlarla doludur. Bu alanda yapılan araştırmalarda tutarsız olmanın ne gibi sonuçlar doğuracağı tespit edilmiştir. Elbette beden eğitimi öğretmeni kasten tutarsız olmak istemez. Tutarsızlıkların birçoğu yeterince dikkatli davranmamaktan da kaynaklanabilir. Tutarlık insanların kendilerine güven ve değerlik duygularını geliştiren hayata ve diğer insanlara güvenle ve değerle bakmasına olanak sağlayan bir olgudur. Bunun oluşturulmasında bizim birbirimize güvenle bakmamızın şiddetle gereksinmesinin duyulduğu günümüzde beden eğitimi öğretmenlerine önemli sorumluluklar düşmektedir (Anshel, 1994: 207-231, Konter, 1996).

Araştırma grubunun; yarısından fazlası (%53,5) kendilerini, bazen aşırı ödüllendirici öğretmen tipi bulduklarını ve bir davranışın ne zaman ödüllendirilip, ne zaman ödüllendirilmeyeceğini iyi bildiklerini (%60,6) belirten öğretmenler çoğunluktadır. Aşırı ödüllendirici öğretmen tipi pekiştirme-güçlendirme ilkelerinin nasıl çalıştığını pek kavrayamamışlardır. Sık sık öğrencilerine ödüller vermelerine rağmen yanlış zamanda yanlış davranışı pekiştirip güçlendirirler. Yanlış bir davranışla karşılaştıklarında aykırılığın geçiştirilmesine ve bunun daha sonradan şiddetli bir şekilde ortaya çıkmasına olanak sağlarlar (Konter, 1996).

Araştırma grubundaki beden eğitimi öğretmenleri, mesleklerinde kendilerini başarılı bulduklarını (%67,5) belirtmişlerdir. Bu alanda yapılan araştırmalar; mesleklerini başarıyla yapanlar iletişim konusunda ustadılar ve ilişkilerinde oldukça etkileyici olduklarını göstermektedir (Konter, 1996).

Araştırmaya katılan öğretmenler ; her zaman öğrencilerine sözel olmayan yollardan, kendilerini ifade edebildiklerini (%34,7) belirtmişlerdir. Öğrencilerine vermek istedikleri mesajlarında çok az yanlış anlaşıldıklarını düşündükleri (%39,5) ve öğrencilerinin vermek istedikleri mesajları sık sık değerlendirebildikleri (%44,2) anlaşılmaktadır.

İletişimin % 70'inin sözel olmadığı tahmin edilmektedir. Sporlarda, özellikle de takım sporlarında ortaya konulacak performansta sözel olmayan iletişimin rolü çok büyüktür. Bu aynı zamanda beden eğitimi öğretmenin öğrencileri ile kuracakları etkili iletişimlerinde önemli role sahiptir. Vücut Hareketleri: el-kol hareketleri, baş, ayaklar ve bütün vücut hareketlerini içermektedir. Başı sağa ve sola sallama, kaşları yukarıya kaldırma, kolları yanlara açma, karşımızdakine gülümseme veya dik dik bakma vb. diğer insanlarla iletişimde önemli bir role sahiptir. Fiziksel Özellikler: Karşımızdakinin fiziği, çekiciliği, boyu, kilosu, kokusu iletişimi etkilemektedir. Antrenörü sporcuların sağlığa ve fiziksel kondisyona verdiği önem, kendi vücutlarında yansımaktadır. Dokunma Davranışları: yavaşça arkaya vurmalar, karşımızdaki ile tokalaşmalar, kolumuzu karşımızdakinin omuzlarına koymalar veya sarmalar, öpmeler, kucaklamalar vb. iletişimde etkili olurlar. Ses Özellikleri: sesin kalitesi, ritmi, alçalıp yükselmeleri vb. iletişimde önemlidir. Hiçbir iletişimci bir iletinin bütün alıcılar tarafından istenilen anlama sahip olacağını varsayamaz. Hatta iletici alıcıların tümü için aynı anlamı taşımayacaktır. Bu yüzden çoğu kez bizim ne söylediğimiz değil bunu nasıl söylediğimiz mesajları iletmemizde önemli olmaktadır. Aşırı bir dil kullanarak

karşımızdaki ile dalga geçiyor yada ona kırgınlığımızı belirterek saldırıda bulunuyoruzdur. Ya da söylediğimizde gerçekten ciddiye aldığımızı takdir ediyoruzdur. Vücut Pozisyonu: diğer insanlarla ilişkili olarak vücut uzaklığı ve diğer insanların vücut pozisyonlarına göre vücudumuzun aldığı pozisyon iletişimde etkilidir. Karşımızdaki ile direk, yüz yüze duruşlar, yan duruşlar, arkamızı dönmeler, çok yakın ve uzak durmalar onlara gösterdiğimiz ilgi ve yakınlığı gösterebilir. İletişim becerisi kazanmış insanlar vücut dilini iyi kullanan insanlardır. Yerde yapılan bir cümle vurgusu bir çok kelime etmekten daha kolay ve iyi anlaşılabilir (Dökmen, 1994: 94, Gençtan, 1992, Kağıtçıbaşı, 1988, Konter, 1996, Werner, 1994).

Sonuç olarak; Kırıkkale il merkezdeki beden eğitimi öğretmenlerinin genel olarak iletişim becerilerinin düzeyleri elde edilen bulgular ışığında, bilgi ve demostrasyon sağlamada yeterlilikleri , sözel olmayan yollardan kendini ifade edebilme ve vücut dili kullanabilme üst düzeyde gözlenmiştir. Bunun yanı sıra yüksek bilgilendirmeye dayalı iletişim becerilerinin orta düzeyde olmasının mesleki yıllarının az olması ile kendilerini bu konuda üst seviyede yeterli bulmamalarına bağlanabilir. Milli Eğitim içerisinde beden eğitimi öğretmenin rolünün çok önemli olduğu bilinci ile yeni nesillerin yetişmesinde tamiri mümkün olmayan hasarlar bırakmamak için, hizmet içi eğitim programlarında iletişim becerileri eğitiminin verilmesinde yarar vardır. Ayrıca Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni yetiştiren kurumlarda İletişim Becerileri ve Halkla İlişkiler gibi derslerin zorunlu ders olarak programlara konulması yararlı olabilir.

KAYNAKLAR

- Anshel M.H., Sport Psychology From Theory to Practice University of Wollongong. New South Wales, Avusturalia, 1994 By Gorsuch Scarisbirek Publishers Second Edition sy; 207-231
- BALCI Seher ; " Danışma Becerileri Eğitimin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeylerine Etkisi " Yayınlanmamış Doktora Tezi , 19 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Samsun. 1996,
- CÜCELOĞLU Doğan, " Yeniden İnsan İnsana " Remzi Kitapevi (Evrin Matbaacılık), İstanbul, 1984, s.118
- DÖKMEN Üstün, "İletişim Çatışmaları ve Empati",7.Basım,Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1994 s.94
- EVLİAYOĞLU ; " İnsan ve Toplum İletişiminde Psikolojik Süreçler " Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü , Ankara , 1984 , s.48-49
- GENÇTAN Engin, "Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar" Remzi Kitapevi (Evrin Matbaacılık), İstanbul,1992

- HERGUNER, G. , Ö.GÜVEN, M.YAMAN ; "Sporun Üniveriste Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeylerine Etkisi" , PAÜ Eğitim Fak. Dergisi ; sayı:3 ; 1997 ; s.95-101
- KAĞITÇIBAŞI Çiğdem, "İnsan ve İnsanlar" Evrim , İstanbul,1988.
- KONTER Erkut , "Bir Lider Olarak Antrenör" , Alfa Basım yayım Dağıtım , İstanbul, 1996
- OKSAY Ünsal , "İletişimin ABC'si" , İkinci Basım, Der Yayınevi , İstanbul, 1999, s. 7-15
- ÖZER, A. Kadir ; " İletişimsizlik Becerisi " Varlık Yayınları , İstanbul, 1995
- Werner S., James T.; Çev: BİR A.A.,SEVER S. " İletişim Kuramları" , Anadolu Ün. Yayınları, Eskisehir,1994
- YÜKSEL A.Haluk, "İkna Edici İletişim", Anadolu Ün. Yayınları, Eskisehir,1994
- YÜKSEL Fulya (Şahin), "Grupla iletişim becerileri eğitiminin üniversite öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerine etkisi" , Doktora Tezi ,Gazi Ün. Sos/Psi-Dan ŞAH, 1997

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUM DÜZEYLERİ

H. Ersin GÜLAY
Tavşantepe İlköğretim Okulu
Beden Eğitimi Öğretmeni, Kocaeli

Yrd. Doç. Dr. Gülten HERGÜNER
Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

ÖZET

Bu araştırma; değişimin çok hızlı yaşandığı bu dönemde topluma faydalı, bedenen ve ruhen sağlıklı bireylerin yetiştirilmesinde ve ülke sporunun gelişmesinde etkisi büyük olan beden eğitimi öğretmenlerinin iş memnuniyetlerinin sağlanmasında faydalanılması amacıyla yapılmıştır. Araştırmada öncelikli olarak; eğitim, öğretmen, beden eğitimi öğretmeni ve iş doyumunu ile ilgili yayın taramasından elde edilen kuramsal alt yapıya yer verilmiştir. Daha sonra da Kocaeli ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine uygulanan anketten elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Uygulanan anket, kişisel bilgiler ve iş doyum düzeyini belirleyen iki ayrı bölümden oluşmuştur. Kişisel bilgiler bölümünde; öğretmenlere ait cinsiyet, öğrenin durumu, yaş, uzmanlık alanı, hizmet yılı, görev yeri ve hizmet içi eğitim kurslarına katılım sayıları araştırılmıştır. İkinci bölümde ise; Meslek ve Niteliği, Mesleğin Çalışma Şartları, Mesleki ve Sosyal İlişkiler, Ekonomik Şartlar, Yönetim ve Denetim Biçimi, Sosyal Gereksinimler boyutlarına ayrılmış, öğretmenlerin iş doyum düzeylerini belirleyecek sorular yer almıştır. Ankete 2005-2006 öğretim yılında görev yapan 247 öğretmen cevap vermiştir.

Verilerin analizi için, SPSS programından yararlanılmış ve frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi, tek yönlü varyans analizi ve scheffe testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleklerinden "orta" derecede doyum sağladıkları tespit edilmiştir. Eğitim enstitülerinden mezun öğretmenlerin "Sosyal Gereksinimler", yaşı 51 ve üzeri olan öğretmenlerin "Yönetim ve Denetim Biçimi", il merkezinde görev yapan öğretmenlerin "Mesleki ve sosyal ilişkiler" ve "Ekonomik Şartlar", hizmet içi eğitim kurslarına katılmayan öğretmenlerin , "Meslek ve Niteliği" boyutlarında yaşadıkları iş doyumları diğer grupların yaşadıklarına göre anlamlı olarak düşük saptanmıştır. Yapılan araştırma sonunda bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretmen, Beden Eğitimi Öğretmeni, İş Doyumu